MALİYET MUHASEBESİ · EK

KARİYER HARİTASI

Maliyet bilgisinin kullanıldığı 13 meslek · sınavlar, belgeler ve ilk adımlar

Dr. Erdem Kanışlı

Maliyet Muhasebesi ders kitabının ekidir · 2026

Bu ek serbestçe çoğaltılabilir ve öğrencilerle paylaşılabilir.

Ek Maliyet ve muhasebe kariyer haritası

Maliyet bilgisinin kullanıldığı meslekler, sınavlar ve belgeler

Maliyet muhasebesi yalnızca fabrikaların muhasebe biriminde değil, bir işletmede fiyat, bütçe, denetim ya da vergi kararı veren herkesin işinde kullanılır. Bu ek, kitapta öğrendiklerinin hangi mesleklerde ve hangi sınavlarda karşına çıkacağını gösterir. Mesleklere bakarken yazarın Kariyer Ağacı Yöntemi'nden (Kanışlı, 2024) yararlanabilirsin: Bugün sahip olduğun bilgi ve becerileri bir ağacın gövdesi gibi düşün; her meslek bu gövdeden çıkan bir daldır ve bir daldan komşu dallara geçmek, yeni baştan başlamaktan daha kolaydır. Bu yüzden her meslekte, aynı bilgilerle geçilebilecek alternatif yollar da gösterilmiştir.

SINAV BİLGİSİNİ DÖRT ADIMDA OKU

Adım	Sorduğu soru	Örnek
Başvuru	Sınava kim girebilir?	SMMM staja giriş sınavı lisans mezuniyeti ister.
Geçme	Kaç puan gerekir?	Staja giriş sınavında en az 60 puan.
Belge	Sınavdan sonra belge için ne gerekir?	Yeterlilik sınavı ve staj tezkiyesinin en az 80 olması.
İcra	Mesleği fiilen yapmak için başka ne gerekir?	SMMM: ruhsat ve odaya kayıt.

Veri tarihi: Ekim 2026. Sınav ve belge koşulları değişebilir; başvurudan önce ilgili kurumun güncel duyurusuna bakılmalıdır. Kaynaklar her meslek kartında ayrıca belirtilmiştir.

Muhasebe ve raporlama

Muhasebe elemanı / ön muhasebe

Başlık	Bilgi
İşin tanımı	Fatura, tahsilat, ödeme ve stok kayıtlarını tutar; banka mutabakatı ve basit raporlar hazırlar. KOBİ'ler, muhasebe büroları, şirketlerin finans birimleri.
Kullanılan maliyet bilgileri	Bölüm 2 (Tekdüzen Hesap Planı ve Maliyet Akışı), Bölüm 3 (İlk Madde ve Malzeme), Bölüm 4 (İşçilik), Bölüm 7 (Üretim Maliyetinin Hesaplanması), Bölüm 8 (Sipariş Maliyeti)
Öğrenim	Ön lisans (muhasebe ve vergi uygulamaları, işletme yönetimi vb.) ya da mesleki lise; ilanlara göre değişir.
Ön lisans mezunu için ilk adım	Bölüm 2 ve 3'teki 7/A kayıtlarını bir muhasebe programında dene; bir üretim işletmesinde staj yap.
İlgili sınavlar	Zorunlu bir devlet sınavı yoktur. MYK'nın muhasebe alanındaki ulusal yeterlilik belgeleri isteğe bağlıdır. Geçme: MYK belgesinde teorik ve uygulamalı sınav ölçütü yeterlilik metninde tanımlıdır.
Belge, lisans ya da ruhsat	MYK mesleki yeterlilik belgesi (isteğe bağlı; bazı işverenler tercih eder).
Deneyim ve icra koşulları	SMMM unvanı olmadan serbest muhasebecilik yapılamaz; işletme bünyesinde çalışmak için engel yoktur.
Alternatif yollar	Serbest muhasebeci mali müşavir (SMMM); Yeminli mali müşavir (YMM); Bağımsız denetçi; İç denetçi; Maliyet ve yönetim muhasebecisi; Sürdürülebilirlik ve ÇSY raporlama uzmanı
Resmî kaynak	MYK Ulusal Yeterlilikler veri tabanı

Serbest muhasebeci mali müşavir (SMMM)

Başlık	Bilgi
İşin tanımı	İşletmelerin defterlerini tutar, beyannamelerini hazırlar, mali danışmanlık yapar. Kendi bürosu, muhasebe ve danışmanlık şirketleri, şirket finans birimleri.
Kullanılan maliyet bilgileri	Bölüm 2 (Tekdüzen Hesap Planı ve Maliyet Akışı), Bölüm 3 (İlk Madde ve Malzeme), Bölüm 4 (İşçilik), Bölüm 7 (Üretim Maliyetinin Hesaplanması), Bölüm 13 (Tam ve Değişken Maliyetleme, MHK ve Kısa Vadeli Kararlar), Ek Bölüm 18 (Hizmet İşletmelerinde Maliyet ve Enflasyon)
Öğrenim	Lisans (3568 sayılı Kanun md. 5/A-a'da sayılan öğrenim). Ön lisansla SMMM olunamaz.
Ön lisans mezunu için ilk adım	DGS ile lisansa geç; Bölüm 7'deki satışların maliyeti tablosunu ve Ek Bölüm 18'deki enflasyon düzeltmesini güncel mevzuatla birlikte çalış.
İlgili sınavlar	Staja giriş sınavı (TÜRMOB/TESMER): en az 60 puan; sonra 3 yıl staj. Geçme: Staj sonunda SMMM yeterlilik sınavı; başarı ölçütü Sınav Yönetmeliği'ndedir. 2025 değişikliğiyle sınav hakkı süresi ilk sınavdan itibaren 2 yıl (geçiş hükümleri saklı).
Belge, lisans ya da ruhsat	Sınavı geçen ve staj tezkiyesi en az 80 olan aday ruhsat alır.
Deneyim ve icra koşulları	Ruhsat + odaya kayıt. Staj süresi 3 yıl; tezkiye notu 80 altındaki dönemler sayılmaz.
Alternatif yollar	Muhasebe elemanı / ön muhasebe; Yeminli mali müşavir (YMM); Bağımsız denetçi; İç denetçi; Maliyet ve yönetim muhasebecisi; Sürdürülebilirlik ve ÇSY raporlama uzmanı
Resmî kaynak	SMMM Staj Yönetmeliği (son değişiklik RG 24.02.2025, 32823); TESMER

Yeminli mali müşavir (YMM)

Başlık	Bilgi
İşin tanımı	Vergi beyannamelerini tasdik eder, mali tablolar üzerinde rapor düzenler. YMM büroları, danışmanlık şirketleri.
Kullanılan maliyet bilgileri	Bölüm 3 (İlk Madde ve Malzeme), Bölüm 4 (İşçilik), Bölüm 7 (Üretim Maliyetinin Hesaplanması), Bölüm 11 (Fire, Birleşik ve Yan Ürünler), Ek Bölüm 18 (Hizmet İşletmelerinde Maliyet ve Enflasyon)
Öğrenim	Lisans; SMMM olarak meslek deneyimi.
Ön lisans mezunu için ilk adım	Önce SMMM yolunu izle; stok değerlemesi (Bölüm 3) ve fire (Bölüm 11) tasdik işlerinde sık karşına çıkar.
İlgili sınavlar	SMMM olarak 10 yıl meslek deneyiminden sonra YMM sınavına başvurulur. Geçme: YMM sınavında Finansal Yönetim bir sınav dersidir; başarı ölçütü Sınav Yönetmeliği'ndedir.
Belge, lisans ya da ruhsat	YMM ruhsatı.
Deneyim ve icra koşulları	Ruhsat + YMM odasına kayıt; yemin.
Alternatif yollar	Muhasebe elemanı / ön muhasebe; Serbest muhasebeci mali müşavir (SMMM); Bağımsız denetçi; İç denetçi; Maliyet ve yönetim muhasebecisi; Sürdürülebilirlik ve ÇSY raporlama uzmanı
Resmî kaynak	TESMER; 3568 sayılı Kanun

Bağımsız denetçi

Başlık	Bilgi
İşin tanımı	Şirketlerin finansal tablolarının standartlara uygunluğunu denetler ve görüş verir. Bağımsız denetim şirketleri.
Kullanılan maliyet bilgileri	Bölüm 3 (İlk Madde ve Malzeme), Bölüm 5 (Genel Üretim Giderleri ve Birinci Dağıtım), Bölüm 7 (Üretim Maliyetinin Hesaplanması), Bölüm 10 (Safha Maliyeti II), Bölüm 11 (Fire, Birleşik ve Yan Ürünler), Bölüm 14 (Maliyet Kontrolü ve Endüstri 4.0)
Öğrenim	Lisans; Bağımsız Denetim Yönetmeliği md. 14'teki şartlar.
Ön lisans mezunu için ilk adım	Kitaptaki TMS 2 kutularını (Bölüm 3, 5, 7, 11) bir arada oku; stok değerlemesi denetimin en riskli alanlarındandır.
İlgili sınavlar	KGK denetçilik sınavı. Konular: TMS, Türkiye Denetim Standartları, Kurumsal Yönetim İlkeleri ve Finansal Yönetim; isteğe bağlı sermaye piyasası, bankacılık, sigortacılık, sürdürülebilirlik modülleri. Geçme: Her konudan en az 60, talep edilen alan(lar)ın ortalaması en az 70. Sonuç, ilan tarihini izleyen üçüncü takvim yılı sonuna kadar geçerli.
Belge, lisans ya da ruhsat	KGK tarafından bağımsız denetçi olarak yetkilendirme (md. 14'teki diğer şartlar dahil).
Deneyim ve icra koşulları	Yetkilendirme + sürekli eğitim; denetim deneyimi şartı yönetmelikte (teyit edilmeli).
Alternatif yollar	Muhasebe elemanı / ön muhasebe; Serbest muhasebeci mali müşavir (SMMM); Yeminli mali müşavir (YMM); İç denetçi; Maliyet ve yönetim muhasebecisi; Sürdürülebilirlik ve ÇSY raporlama uzmanı
Resmî kaynak	KGK, Bağımsız denetçilik sınavı ilanı (sınav: 22.11.2025)

İç denetçi

Başlık	Bilgi
İşin tanımı	Kurum içinde süreçlerin, risklerin ve kontrollerin etkinliğini değerlendirir. Holdingler, bankalar, kamu kurumları (kamu iç denetçisi).
Kullanılan maliyet bilgileri	Bölüm 6 (İkinci Dağıtım), Bölüm 12 (Faaliyete Dayalı Maliyetleme), Bölüm 14 (Maliyet Kontrolü ve Endüstri 4.0), Ek Bölüm 15 (Sapma Analizinin Ayrıntısı), Ek Bölüm 16 (Bütçe, Esnek Bütçe ve Sorumluluk Muhasebesi)
Öğrenim	Lisans.
Ön lisans mezunu için ilk adım	Sorumluluk muhasebesi (Ek Bölüm 16) ve sapma analizi (Bölüm 14, Ek Bölüm 15) iç kontrolün dilidir; bir sapma raporunu yorumlamayı çalış.
İlgili sınavlar	Özel sektörde zorunlu sınav yok; uluslararası sertifikalar (ör. IIA'nın CIA sertifikası) isteğe bağlı. Kamu iç denetçiliği için ayrı sertifika süreci vardır. Geçme: Sertifikayı veren kurumun ölçütü.
Belge, lisans ya da ruhsat	Sertifika (isteğe bağlı) / kamu iç denetçi sertifikası.
Deneyim ve icra koşulları	Kuruma göre değişir.
Alternatif yollar	Muhasebe elemanı / ön muhasebe; Serbest muhasebeci mali müşavir (SMMM); Yeminli mali müşavir (YMM); Bağımsız denetçi; Maliyet ve yönetim muhasebecisi; Sürdürülebilirlik ve ÇSY raporlama uzmanı
Resmî kaynak	IIA; Kamu İç Denetim Kurulu

Maliyet ve yönetim muhasebecisi

Başlık	Bilgi
İşin tanımı	Ürün ve hizmet maliyetlerini hesaplar, bütçe ve performans raporları hazırlar. Üretim şirketleri, perakende zincirleri, hizmet işletmeleri.
Kullanılan maliyet bilgileri	Bölüm 5 (Genel Üretim Giderleri ve Birinci Dağıtım), Bölüm 6 (İkinci Dağıtım), Bölüm 7 (Üretim Maliyetinin Hesaplanması), Bölüm 8 (Sipariş Maliyeti), Bölüm 9 (Safha Maliyeti I), Bölüm 10 (Safha Maliyeti II), Bölüm 12 (Faaliyete Dayalı Maliyetleme), Bölüm 13 (Tam ve Değişken Maliyetleme, MHK ve Kısa Vadeli Kararlar), Bölüm 14 (Maliyet Kontrolü ve Endüstri 4.0), Ek Bölüm 15 (Sapma Analizinin Ayrıntısı), Ek Bölüm 16 (Bütçe, Esnek Bütçe ve Sorumluluk Muhasebesi), Ek Bölüm 17 (Fiyatlama, Hedef Maliyet ve Yaşam Döngüsü)
Öğrenim	Ön lisans ile yardımcı, lisans ile uzman.
Ön lisans mezunu için ilk adım	Bir üretim işletmesinin verisiyle Bölüm 9'daki gibi bir safha raporu ya da Bölüm 8'deki gibi bir sipariş maliyet kartı hazırla.
İlgili sınavlar	Zorunlu sınav yok. IMA'nın CMA sertifikası isteğe bağlı (lisans ve mesleki deneyim şartı vardır). Geçme: CMA: iki bölümlü sınav; geçme puanı IMA'nın ilanındadır.
Belge, lisans ya da ruhsat	CMA (isteğe bağlı).
Deneyim ve icra koşulları	CMA için mesleki deneyim şartı (teyit edilmeli).
Alternatif yollar	Muhasebe elemanı / ön muhasebe; Serbest muhasebeci mali müşavir (SMMM); Yeminli mali müşavir (YMM); Bağımsız denetçi; İç denetçi; Sürdürülebilirlik ve ÇSY raporlama uzmanı
Resmî kaynak	IMA (imaglobal.org)

Sürdürülebilirlik ve ÇSY raporlama uzmanı

Başlık	Bilgi
İşin tanımı	Şirketin iklim, çevre, sosyal ve yönetişim verilerini TSRS'ye uygun raporlar. Büyük şirketler, danışmanlık ve denetim şirketleri.
Kullanılan maliyet bilgileri	Bölüm 11 (Fire, Birleşik ve Yan Ürünler), Ek Bölüm 19 (Stok Yönetimi, Tam Zamanında Üretim ve Kalite Maliyetleri), Ek Bölüm 20 (Endüstri 4.0 ve Maliyet Muhasebesinin Geleceği)
Öğrenim	Lisans.
Ön lisans mezunu için ilk adım	Fire ve kalite maliyetlerini (Bölüm 11, Ek Bölüm 19) çevresel etkiyle birlikte raporlamayı dene.
İlgili sınavlar	Raporlama için zorunlu sınav yok. Sürdürülebilirlik denetimi için KGK sınavında ayrı modüller vardır. Geçme: KGK modülleri: her konudan en az 60, ortalama en az 70.
Belge, lisans ya da ruhsat	Sürdürülebilirlik denetçisi için KGK yetkilendirmesi.
Deneyim ve icra koşulları	Raporlama uzmanı için kuruma göre; denetçi için yetkilendirme.
Alternatif yollar	Muhasebe elemanı / ön muhasebe; Serbest muhasebeci mali müşavir (SMMM); Yeminli mali müşavir (YMM); Bağımsız denetçi; İç denetçi; Maliyet ve yönetim muhasebecisi
Resmî kaynak	KGK (TSRS; denetçilik sınavı modülleri)

İşletme finansı

Finansal planlama ve bütçe uzmanı (FP&A)

Başlık	Bilgi
İşin tanımı	Satış tahmini, proforma tablolar, bütçe ve sapma analizleri hazırlar. Orta ve büyük şirketlerin finans birimleri.
Kullanılan maliyet bilgileri	Bölüm 13 (Tam ve Değişken Maliyetleme, MHK ve Kısa Vadeli Kararlar), Bölüm 14 (Maliyet Kontrolü ve Endüstri 4.0), Ek Bölüm 16 (Bütçe, Esnek Bütçe ve Sorumluluk Muhasebesi), Ek Bölüm 17 (Fiyatlama, Hedef Maliyet ve Yaşam Döngüsü)
Öğrenim	Ön lisans (bütçe asistanı) / lisans (uzman).
Ön lisans mezunu için ilk adım	Ek Bölüm 16'daki ana bütçeyi bir okul kantini ya da küçük bir işletme için kur.
İlgili sınavlar	Zorunlu sınav yok. Geçme: —
Belge, lisans ya da ruhsat	İsteğe bağlı: CMA, ACCA.
Deneyim ve icra koşulları	Kuruma göre.
Alternatif yollar	Finans müdürü / CFO; Girişimci ve KOBİ sahibi
Resmî kaynak	—

Finans müdürü / CFO

Başlık	Bilgi
İşin tanımı	Yatırım, finansman ve kâr payı kararlarını yönetir; yönetim kuruluna ve yatırımcılara karşı sorumludur. Her ölçekte şirket.
Kullanılan maliyet bilgileri	Bölüm 1 (Maliyet Muhasebesine Giriş), Bölüm 7 (Üretim Maliyetinin Hesaplanması), Bölüm 12 (Faaliyete Dayalı Maliyetleme), Bölüm 13 (Tam ve Değişken Maliyetleme, MHK ve Kısa Vadeli Kararlar), Bölüm 14 (Maliyet Kontrolü ve Endüstri 4.0), Ek Bölüm 17 (Fiyatlama, Hedef Maliyet ve Yaşam Döngüsü), Ek Bölüm 20 (Endüstri 4.0 ve Maliyet Muhasebesinin Geleceği)
Öğrenim	Lisans; çoğunlukla yüksek lisans ve uzun deneyim.
Ön lisans mezunu için ilk adım	Maliyet bilgisinin kararlara dönüştüğü bölümleri (13, 14, Ek 17) bir yatırım ya da fiyat kararı üzerinde birlikte uygula.
İlgili sınavlar	Zorunlu sınav yok. Geçme: —
Belge, lisans ya da ruhsat	İsteğe bağlı: CFA, ACCA, CMA, SMMM.
Deneyim ve icra koşulları	Deneyim.
Alternatif yollar	Finansal planlama ve bütçe uzmanı (FP&A); Girişimci ve KOBİ sahibi
Resmî kaynak	—

Girişimci ve KOBİ sahibi

Başlık	Bilgi
İşin tanımı	Kendi işinin nakit, kâr, kredi, stok ve yatırım kararlarını verir. Kendi işletmesi.
Kullanılan maliyet bilgileri	Bölüm 1 (Maliyet Muhasebesine Giriş), Bölüm 8 (Sipariş Maliyeti), Bölüm 12 (Faaliyete Dayalı Maliyetleme), Bölüm 13 (Tam ve Değişken Maliyetleme, MHK ve Kısa Vadeli Kararlar), Ek Bölüm 17 (Fiyatlama, Hedef Maliyet ve Yaşam Döngüsü), Ek Bölüm 18 (Hizmet İşletmelerinde Maliyet ve Enflasyon)
Öğrenim	Şart yok.

Başlık	Bilgi
Ön lisans mezunu için ilk adım	Kendi ürünün için Bölüm 8'deki gibi bir maliyet kartı ve Bölüm 13'teki gibi bir başabaş hesabı yap.
İlgili sınavlar	Destek programları için KOSGEB ve kalkınma ajansı başvuruları. Geçme: —
Belge, lisans ya da ruhsat	—
Deneyim ve icra koşulları	Vergi mükellefiyeti; şirket kuruluşu (Bölüm 2).
Alternatif yollar	Finansal planlama ve bütçe uzmanı (FP&A); Finans müdürü / CFO
Resmî kaynak	KOSGEB

Kamu

Kamu maliyesi ve gelir uzmanlığı (Maliye, Hazine, Gelir İdaresi)

Başlık	Bilgi
İşin tanımı	Vergi, bütçe, borç yönetimi ve mali politika alanında uzmanlık işleri yürütür. Hazine ve Maliye Bakanlığı, Gelir İdaresi Başkanlığı, belediyeler.
Kullanılan maliyet bilgileri	Bölüm 2 (Tekdüzen Hesap Planı ve Maliyet Akışı), Bölüm 3 (İlk Madde ve Malzeme), Bölüm 4 (İşçilik), Ek Bölüm 18 (Hizmet İşletmelerinde Maliyet ve Enflasyon)
Öğrenim	Lisans.
Ön lisans mezunu için ilk adım	Vergi mevzuatıyla maliyet muhasebesinin kesiştiği kutuları (VUK der ki, TMS der ki) bir arada çalış.
İlgili sınavlar	KPSS A grubu puanı + kurumun giriş sınavı (ilanlara göre). Geçme: İlandaki taban puan ve kurum sınavı.
Belge, lisans ya da ruhsat	—
Deneyim ve icra koşulları	Yardımcılık dönemi ve yeterlik sınavı (kuruma göre).
Alternatif yollar	Vergi müfettişi ve kamu denetçisi
Resmî kaynak	ÖSYM KPSS kılavuzu; kurum ilanları

Vergi müfettişi ve kamu denetçisi

Başlık	Bilgi
İşin tanımı	Vergi incelemesi ve kamu kaynaklarının denetimini yapar. Vergi Denetim Kurulu, Sayıştay.
Kullanılan maliyet bilgileri	Bölüm 3 (İlk Madde ve Malzeme), Bölüm 4 (İşçilik), Bölüm 7 (Üretim Maliyetinin Hesaplanması), Bölüm 11 (Fire, Birleşik ve Yan Ürünler), Ek Bölüm 18 (Hizmet İşletmelerinde Maliyet ve Enflasyon)
Öğrenim	Lisans.
Ön lisans mezunu için ilk adım	Stok değerlemesi, fire ve enflasyon düzeltmesi konularını (Bölüm 3, 11, Ek Bölüm 18) mevzuat kutularıyla birlikte tekrar et.
İlgili sınavlar	KPSS A grubu puanı + kurumun yazılı ve sözlü sınavı. Geçme: İlandaki ölçüt.
Belge, lisans ya da ruhsat	—
Deneyim ve icra koşulları	Yardımcılık dönemi ve yeterlik sınavı.
Alternatif yollar	Kamu maliyesi ve gelir uzmanlığı (Maliye, Hazine, Gelir İdaresi)
Resmî kaynak	Kurum ilanları

Akademi ve eğitim

Akademisyen ve finans eğitmeni

Başlık	Bilgi
İşin tanımı	Finans alanında ders verir, araştırma yapar. Üniversiteler, meslek yüksekokulları, eğitim kurumları.
Kullanılan maliyet bilgileri	Bölüm 1 (Maliyet Muhasebesine Giriş), Bölüm 9 (Safha Maliyeti I), Bölüm 12 (Faaliyete Dayalı Maliyetleme), Bölüm 14 (Maliyet Kontrolü ve Endüstri 4.0), Ek Bölüm 20 (Endüstri 4.0 ve Maliyet Muhasebesinin Geleceği)
Öğrenim	Lisans + yüksek lisans + doktora (akademik kadro).
Ön lisans mezunu için ilk adım	Kitabın İleri düzey kısımlarındaki kaynakları okuyarak bir maliyet konusunda küçük bir literatür taraması yap.
İlgili sınavlar	ALES ve YDS/YÖKDİL (lisansüstü ve kadro ilanlarına göre). Geçme: İlan ve yönetmelikteki puanlar.
Belge, lisans ya da ruhsat	—
Deneyim ve icra koşulları	Kadro ilanı şartları.
Alternatif yollar	—
Resmî kaynak	ÖSYM; YÖK

KAYNAK
Bu ek, Kanışlı, E. (2026). *Maliyet Muhasebesi* (dijital ders kitabı) adlı eserin ekidir. Kitap: doi.org/10.5281/zenodo.24094254 · ISBN 978-625-00-4991-4 · CC BY-NC-ND 4.0